

Polski Ład: zmiany podatkowe dotyczące płac pracowników

AUTOR: MARTA TRZECIAK*

W Nowy Rok weszła w życie ustawa z 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw, zwana potocznie Polskim Ładem. To w istocie program, na który ma składać się cały pakiet ustaw – ta z października to zaledwie jedna z nich, choć zawierająca szereg kluczowych zmian podatkowych. Jakich? Jak przełożą się na płace pracowników?

Polski Ład skończył z odliczaniem składki zdrowotnej od podatku. Dotychczas płatnik (pracodawca) po wyliczeniu zaliczki na podatek dochodowy, pobieranej od wynagrodzenia pracownika, pomniejszał ją o kwotę składki na ubezpieczenie zdrowotne (nie całą, bo dokładnie o 7,75 proc. podstawy wymiaru tej składki, podczas gdy składka wynosi 9 proc. podstawy wymiaru). Przykładowo w przypadku: – wynagrodzenia brutto 4.000 zł comiesięcznemu odliczeniu od podatku podlegała kwota 267,50 zł; – wynagrodzenia brutto 5.000 zł – kwota 334,37 zł.

Od 1 stycznia 2022 r. składki zdrowotnej nie odlicza się już od zaliczki na podatek dochodowy. Oznacza to wyższe zaliczki na ten podatek pobierane od wynagrodzenia pracownika, a tym samym obniżenie jego wynagrodzenia netto.

Jest to bardzo niekorzystna dla podatników zmiana. Jak wskazuje ustawodawca, ma ona być równoważona innymi – wyższą kwotą wolną od podatku czy podniesieniem progu podatkowego, o czym dalej.

Zmiana wysokości kwoty zmniejszającej podatek – wyższa kwota wolna od podatku

Dotychczas kwota zmniejszająca podatek uzależniona była od wysokości uzyskanego dochodu i w 2021 r. wynosiła:

Podstawa obliczania podatku w złotych (roczna)	Kwota zmniejszająca podatek (roczna) w 2021 r.
nieprzekraczająca 8 000 zł	1 360 zł
wyższa od 8 000 zł i nieprzekraczająca 13 000 zł	1 360 zł pomniejszone o kwotę obliczoną według wzoru: $834 \text{ zł} \times 88 \text{ gr} \times (\text{podstawa obliczenia podatku} - 8 000 \text{ zł}) \div 5 000 \text{ zł}$
wyższa od 13 000 zł i nieprzekraczająca 85 528 zł	525 zł 12 gr
wyższa od 85 528 zł i nieprzekraczająca 127 000 zł	525 zł 12 gr pomniejszone o kwotę obliczoną według wzoru: $525 \text{ zł} \times 12 \text{ gr} \times (\text{podstawa obliczenia podatku} - 85 528 \text{ zł}) \div 41 472 \text{ zł}$
Wyższa od 127 000 zł	brak kwoty zmniejszającej podatek

Od 1 stycznia 2022 r. kwota zmniejszająca podatek nie jest już zależna od dochodu (według zasady: im wyższy dochód tym niższa kwota zmniejszająca), lecz jest stała dla wszystkich podatników – wynosi 5.100 zł (czyli kwota wolna od podatku: 30.000 zł x 17 proc.) w skali roku.

Kwota wolna to co innego niż kwota zmniejszająca podatek. Pierwsza odnosi się do kwoty dochodu, od którego nie płaci się podatku – to nazwa potoczna, używana powszechnie np. w mediach. Natomiast kwota zmniejszająca podatek odnosi się do samego podatku – jest to kwota, o którą podatek będzie zmniejszany.

Wyższa kwota wolna od podatku, a właściwie wyższa kwota zmniejszająca podatek (bo tak zostało to uregulowane w przepisach ustawy PIT), w oczywisty sposób korzystnie przełoży się na wynagrodzenie netto pracowników – odpowiednio je zwiększy (niższa zaliczka na podatek dochodowy).

Przy poborze zaliczek na podatek dochodowy pracodawca będzie zmniejszał obliczoną miesięczną zaliczkę o kwotę stanowiącą 1/12 kwoty zmniejszającej podatek, tj. 425 zł (5.100 zł ÷ 12), jeżeli pracownik przed pierwszą wypłatą wynagrodzenia w roku podatkowym złoży pracodawcy oświadczenie według ustalonego wzoru, tj. PIT-2 (wzory wniosków i oświadczeń zamieściliśmy na końcu artykułu).

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że wyliczona zaliczka będzie pomniejszana o 1/12 kwoty zmniejszającej podatek niezależnie od tego czy dochody pracownika przekroczyły próg skali podatkowej (do tej pory po przekroczeniu progu podatkowego pracodawca nie pomniejszał wyliczonej zaliczki na podatek dochodowy o 1/12 kwoty zmniejszającej podatek).

W przypadku niezłożenia ww. oświadczenia, kwota zmniejszająca podatek będzie mogła być uwzględniana dopiero w rozliczeniu rocznym. Jednocześnie warto pamiętać, że raz zło-

żone pracodawcy oświadczenie jest ważne również w kolejnych latach (chyba że stan faktyczny uległ zmianie). Opisywane zmiany nie zmieniają nic w tym zakresie, zatem w przypadku pracowników, którzy złożyli już wcześniej pracodawcy takie oświadczenie, nadal właściwe będzie zmniejszanie miesięcznych zaliczek (chyba że zmieni się w międzyczasie stan faktyczny, o czym pracownik musi poinformować).

Wzrost progu podatkowego z 85 525 do 120 000 zł

W przypadku opodatkowania według skali podatkowej – czyli formy opodatkowania dotyczącej pracowników – podstawowa stawka podatku dochodowego wynosi 17 proc. Natomiast w przypadku przekroczenia progu podstawy opodatkowania, nadwyżka ponad ten próg podlega opodatkowaniu stawką 32 proc. Dotychczas wspomniany próg wynosił 85.528 zł. Od 1 stycznia 2022 r. został on podniesiony do poziomu 120.000 zł. Oznacza to korzystne zmiany dla pracowników osiągających roczny dochód (a właściwie podstawę obliczenia podatku) wyższy niż 85.528 zł. Zapłacą oni 17 proc. podatku zamiast 32 proc. od większej części dochodów, a niektórzy zapłacą 17 proc. od całych swoich dochodów (jeżeli mieszczą się poniżej nowego progu – 120.000 zł).

W związku z powyższymi zmianami zmieniła się struktura skali podatkowej.

Skala podatkowa w 2021 r.

Podstawa obliczania podatku w złotych		Podatek wynosi	
Ponad	do		
	85 528	17 proc.	minus kwota zmniejszająca podatek
85 528		14 539 zł 76 gr + 32 proc. nadwyżki ponad 85 528 zł	

Skala podatkowa od 1 stycznia 2022 r.

Podstawa obliczania podatku w złotych		Podatek wynosi
ponad	do	
	120 000	17 proc. minus kwota zmniejszająca podatek 5 100 zł
120 000		15 300 zł + 32 proc. nadwyżki ponad 120 000 zł

Ulga dla klasy średniej

Kolejną zmianą, która ma równoważyć likwidację prawa do odliczenia składki zdrowotnej od podatku, jest wprowadzenie tzw. ulgi dla klasy średniej. Nie przysługuje ona jednak wszystkim pracownikom, lecz tylko tym osiągającym roczne przychody ze stosunku pracy mieszczące się w przedziale 68 412–133 692 zł.

Jak to wygląda w praktyce? Za miesiące, w których pracownik uzyskał przychody ze stosunku pracy w wysokości od 5 701 zł do 11 141 zł, które podlegają opodatkowaniu na zasadach ogólnych (według skali podatkowej), pracodawca wyliczając zaliczkę na podatek pomniejszy dochód (tj. przychód pomniejszony o koszty uzyskania przychodu i składki na ubezpieczenia społeczne) o kwotę ulgi dla pracownika.

Kwota ulgi dla pracowników wyliczana jest przez pracodawcę w zależności od wysokości uzyskanego w danym miesiącu przez pracownika przychodu ze stosunku pracy podlegającego opodatkowaniu na zasadach ogólnych (litera A we wzorze):

- 1) w przypadku pracowników, którzy uzyskali w ciągu miesiąca przychody ze stosunku pracy w wysokości od 5 701 zł do kwoty 8 549 zł, kwota ulgi dla pracowników wyliczana będzie według wzoru: $(A \times 6,68 \text{ proc.} - 380,50 \text{ zł}) \div 0,17$;
- 2) w przypadku pracowników, którzy uzyskali w ciągu miesiąca przychody ze stosunku pracy w wysokości wyższej niż 8 549 zł

i nieprzekraczające kwoty 11 141 zł, kwota ulgi dla pracowników wyliczana będzie według wzoru: $(A \times (-7,35 \text{ proc.}) + 819,08 \text{ zł}) \div 0,17$

Trzeba w tym miejscu zaznaczyć, że miesięczne odliczanie ulgi będzie nieco ryzykowne. Na koniec roku może się okazać, że roczne przychody pracownika przekroczyły górny limit, tj. 133 692 zł (np. na skutek jakichś dodatkowych premii pod koniec roku) i pracownik jednak nie jest uprawniony do ulgi, co więcej, musi zwrócić odliczone wcześniej przez pracodawcę kwoty w rozliczeniu rocznym.

Może to powodować poważne konsekwencje, dlatego w ustawie PIT przewidziano możliwość złożenia przez pracownika pisemnego wniosku do pracodawcy o niepominiejszenie dochodu o kwotę ulgi – wówczas pracodawca nie będzie pomniejszał dochodu najpóźniej od miesiąca następującego po miesiącu, w którym otrzymał taki wniosek. Wniosek ten musi być składany odrębnie dla każdego roku podatkowego. Wówczas pracownik – jeżeli na koniec roku okaże się, że jednak zmieści się w ww. przedziale – odliczy ulgę w rozliczeniu rocznym.

W przypadku gdy pracownik nie złożył takiego wniosku, pracodawca zobowiązany jest do uwzględniania ulgi w każdym miesiącu, w którym przychody pracownika ze stosunku pracy będą mieściły się w przedziale od 5 701 zł do 11 141 zł.

Nowe zwolnienia podatkowe

1 stycznia 2022 r. weszły w życie nowe zwolnienia podatkowe dla pracowników sprawujących władzę rodzicielską nad co najmniej czwórką dzieci; pracowników w wieku emerytalnym; pracowników, którzy przenieśli miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Suma przychodów zwolnionych od podatku, o których mowa powyżej i tzw. ulgi dla młodych (do 26. roku życia), nie może przy tym przekroczyć w roku podatkowym kwoty 85 528 zł.

Wspomniane zwolnienia mogą mieć wpływ na wysokość pobieranych przez pracodawcę zaliczek na podatek dochodowy. Jeżeli pracownik złoży pracodawcy sporządzone na piśmie oświadczenie, że spełnia warunki do stosowania ww. zwolnienia, pracodawca zobowiązany będzie do uwzględnienia tego zwolnienia przy poborze zaliczki na podatek dochodowy.

W oświadczeniu dotyczącym spełnienia warunków do stosowania zwolnienia, pracownik będzie wskazywał rok rozpoczęcia i zakończenia stosowania zwolnienia przez pracodawcę. Oświadczenie będzie składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia i zawierało klauzulę o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”.

Pracodawca będzie stosował zwolnienie najpóźniej od miesiąca następującego po miesiącu, w którym otrzyma oświadczenie, nie dłużej niż do upływu terminu wskazanego przez podatnika. Jeżeli pracownik powiadomi pracodawcę o zmianie stanu faktycznego wynikającego z oświadczenia, pracodawca nie uwzględni zwolnienia najpóźniej od kolejnego miesiąca, w którym otrzymał powiadomienie.

Wniosek pracownika o pobór zaliczek bez stosowania miesięcznych kosztów uzyskania przychodu

Dotychczas pracownik nie miał możliwości za wnioskowania do pracodawcy o nieuwzględnianie w jego przypadku kosztów uzyskania przychodów. Nierzadko skutkowało to występowaniem niedopłaty podatku w rozliczeniach rocznych pracowników zatrudnionych jednocześnie w dwóch lub większej liczbie zakładów pracy.

Od 1 stycznia 2022 r. jeżeli pracownik złoży pracodawcy sporządzony na piśmie wniosek o pobór zaliczek bez stosowania miesięcznych kosztów uzyskania przychodów, o któ-

rych mowa w art. 22 ust. 2 pkt 1 ustawy PIT (tj. kosztów uzyskania przychodu w podstawowej wysokości – 250 zł w przypadku, gdy pracownik uzyskuje przychody z tytułu jednego stosunku pracy), pracodawca będzie pobierał zaliczki bez stosowania tych kosztów najpóźniej od miesiąca następującego po miesiącu, w którym otrzymał wniosek. Pozwoli to na uniknięcie problemów.

Wzrost kwoty przychodów objętych 50-proc. kosztami uzyskania przychodów

W związku z podniesieniem progu podatkowego, wysokość przychodów, do których zastosowanie mają 50-proc. koszty uzyskania przychodu (m.in. z tytułu praw autorskich), od 1 stycznia 2022 roku zwiększa się do kwoty 120 000 zł.

Podniesienie wynagrodzenia minimalnego

Zmiana ta nie jest bezpośrednio związana z Polskim Łądem, ale skoro porównujemy już dotychczasowe płace z płacami od stycznia 2022 r., to nie sposób nie wspomnieć, że od nowego roku – jak co roku – podniesiona została wysokość wynagrodzenia minimalnego za pracę – do 3 010,00 zł brutto. Przypomnijmy, w 2021 r. wynagrodzenie to wynosiło 2 800,00 zł brutto.

Rozliczanie się z dzieckiem osób samotnie wychowujących dzieci

Dotychczas w pewnych przypadkach osoby samotnie wychowujące dzieci mogły skorzystać ze wspólnego rozliczenia z dzieckiem – składały wówczas pracodawcy oświadczenie o takim zamiarze, dzięki czemu pracodawca pobierał zaliczki za wszystkie miesiące roku podatkowego w wysokości 17 proc. uzyskanego w danym miesiącu dochodu.

Od 1 stycznia 2022 r. możliwość wspólnego rozliczenia z dzieckiem została zlikwidowana (w zamian wprowadzono dla takich osób ulgę w wysokości 1 500 zł odliczaną od podatku), zatem takie oświadczenie – gdyby zostało mimo wszystko złożone pracodawcy – nie uprawnia pracodawcy do pobierania zaliczek za wszystkie miesiące roku podatkowego w wysokości 17 proc. uzyskanego w danym miesiącu dochodu. Innymi słowy, oświadczenie osoby samotnie wychowującej dziecko jest nieskuteczne, a pracodawca jest zobowiązany do poboru zaliczki według skali podatkowej.

Wykorzystywanie samochodu służbowego do celów prywatnych

Polski Ład wprowadza zmiany w zakresie wysokości ryczaftu z tytułu wykorzystywania przez pracownika samochodu służbowego do celów prywatnych. Dotychczas wartość pieniężną takiego nieodpłatnego świadczenia ustalało się w wysokości:

- 1) 250 zł miesięcznie – dla samochodów o pojemności silnika do 1600 cm sześć.;
- 2) 400 zł miesięcznie – dla samochodów o pojemności silnika powyżej 1600 cm sześć.

Od 1 stycznia 2022 roku wysokość ryczaftu nie jest już uzależniona od pojemności silnika, lecz od mocy silnika pojazdu oraz od tego czy dany samochód jest pojazdem elektrycznym lub napędzanym wodorem. Tym samym wartość pieniężna takiego nieodpłatnego świadczenia będzie ustalana w wysokości:

- 1) 250 zł miesięcznie – dla samochodów:
 - a) o mocy silnika do 60 kW,
 - b) stanowiących pojazd elektryczny lub pojazd napędzany wodorem;
- 2) 400 zł miesięcznie – dla samochodów innych niż wymienione w pkt 1.

Na koniec

Polski Ład przyniósł wiele zmian podatkowych – część z nich jest dla pracowników niekorzyst-

na (w szczególności likwidacja odliczania składki zdrowotnej od podatku), co ma być równoważone zwiększeniem kwoty wolnej od podatku, podniesieniem progu podatkowego czy ulgą dla klasy średniej. Rachunek, czy zmiany wyjdą na korzyść czy niekorzyść, każdy z podatników musi przeprowadzić sam – wiele zależy od wysokości otrzymywanego wynagrodzenia. Nie wszystkim pracownikom będzie przysługiwała ulga dla klasy średniej, nie wszyscy też skorzystają na podniesieniu progu podatkowego (ci, którzy dotąd i tak mieścili się całością dochodów w stawce 17 proc.). W tabelach przedstawiamy kilka przykładów sprzed i po wejściu w życie zmian.

Pewne jest, że o zdecydowanej większości tych zmian muszą pamiętać pracodawcy jako płatnicy podatku. Przez pierwsze miesiące wyliczania zaliczek na podatek dochodowy będą musieli być niezwykle czujni, aby nie umknęła im żadna z wprowadzonych nowości. Wiele będzie też zależeć od aktywności danego pracownika w zakresie składanych pracodawcy wniosków i oświadczeń (wzory niektórych z nich na kolejnych stronach), takich jak:

- oświadczenie na formularzu PIT-2 (zmniejszanie miesięcznych zaliczek na podatek o kwotę zmniejszającą podatek),
- wniosek o nieuwzględnianie ulgi dla klasy średniej przy poborze zaliczek na podatek,
- wniosek o pobór zaliczek bez stosowania miesięcznych kosztów uzyskania przychodów,
- oświadczenie o spełnianiu warunków do stosowania nowych zwolnień podatkowych,
- oświadczenie o zamiarze opodatkowania dochodów łącznie z małżonkiem (ta możliwość została zachowana, a nawet rozszerzona – także na rok, w którym zawarto małżeństwo). ■

** radca prawny w kancelarii prawnej Ostrowski i Wspólnicy z Torunia*

ZARZĄDZANIE

KADRY

PŁACE

PRACOWNIK SAMORZĄDOWY

1/2022

ROK XII (133)
CENA 60 ZŁ, W TYM VAT
ISSN 2082-6346

ZMIANY W PODATKACH
I SKŁADKACH OD 1 STYCZNIA

REWOLUCJA W USTAWIE
O SYSTEMIE UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

BUDUJEMY SYSTEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ